

14. MOKYKLOS BENDRUOMENĖS GALIA MAŽINTI SOCIALINĘ ATSKIRTĮ ŠVIETIME (PLĖTOTI ĮTRAUKTĮ ŠVIETIME, MAŽINTI MOKYMOSI PASIEKIMŲ SKIRTUMUS)

Temos pagrindimas

Nacionalinių ir tarptautinių tyrimų (mokinių pasiekimų tyrimų, EBPO PISA, HBSC) rezultatai atskleidžia, kad įvairių poreikių turintys vaikai ir mokiniai Lietuvoje dar negali gauti kokybiško švietimo ir išskleisti savo individualių gebėjimų, kadangi mokyklose trūksta švietimo pagalbos mokiniams (ypač neįgaliesiems), tėvams (globėjams, rūpintojams) bei mokytojams, mokyklose patyčios nors ir mažėja, tačiau vis dar išlieka rimta problema plėtojant neįgaliųjų, specialiųjų ugdymosi poreikių turinčių mokinių įtrauktį į bendrosios paskirties mokyklas, ugdymosi aplinka yra nepritaikyta kiekvienam mokiniui, retai taikomi universalūs dizaino principai, o mokinių ugdymosi rezultatams didelę įtaką daro jų socialinis, ekonominis, kultūrinis kontekstas, gyvenamoji vietovė. Nacionaliniai sprendimai, kuriant gerovės valstybę, dar tik įgauna pagreitį, bet ar tik jie gali daryti poveikį?

COVID-19 pandemijos kontekste ir nuotolinio mokymo sąlygomis išryškėjo skirtingas mokyklų pasirengimas organizuoti ugdymą nuotolinio mokymo būdu. Harvardo universiteto kartu su EBPO atliktas tyrimas ir paskelbta ataskaita „Mokyklinis ugdymas sutrikdytas, mokyklinis ugdymas pergalvotas. Kaip COVID-19 pandemija keičia švietimą“ įvertintas nuotolinis mokymas COVID-19 sąlygomis atskleidė, kad tik 51 proc. mokinių buvo prieinamas visas numatytas ugdymo turinys arba didžioji jo dalis, didelei daliai mokinių numatytas ugdymo turinys liko neprieinamas; mokiniai mokėsi, bet išmoko mažiau, nei būtų išmokę mokykloje įprastoje aplinkoje, mažiau dėmesio buvo skiriama mokinių emocinei gerovei. Todėl aktualu įsivertinti ir ieškoti sprendimų, kaip kompensuoti tas spragas ir praradimus, padėti veiksmingai išlyginti skirtumus. Atkreiptas dėmesys, kad yra vaikų, kurie lieka šalia švietimo, nes jiems reikia pagalbos, kurią būtina laiku užtikrinti, dėl to reikia pabrėžti įtraukiojo ugdymo galimybes ir įvertinti ugdymo veiksmingumo faktorius. Siekiant turėti pagrįstus sprendimus, modeliuoti veiksmingas priemones kuriant gerovę, labai svarbu įvertinti ir COVID-19 pandemijos padarinius socialinę atskirtį švietime patiriantiems asmenims, kokį poveikį karantinas, nuotolinis mokymas ir kiti su ekstremalia situacija atsiradę veiksniai padarė mokyklų bendruomenėms, trukdė įtraukčiai ar atvėrė naujas galimybes.

Remiantis tyrimų rezultatais, rekomenduojama mokinių nesėkmių ir ankstyvo iškritimo iš mokyklos prevencijos klausimus spręsti įgyvendinant įtraukįjį ugdymą (*Europos specialiojo ir įtraukiojo ugdymo agentūra, 2019*)¹. Todėl reikalinga išnagrinėti, koks mokyklų bendruomenių vaidmuo, ar jos įgalios mažinti socialinę atskirtį, plėtoti įtrauktį švietime, kurti mokyklą kiekvienam, nepriklausomai nuo asmens poreikių, gyvenamosios vietos, nacionalinių ar savivaldybių sprendimų.

Tikslas ir laukiami rezultatai

Tyrimo tikslas – įvertinti mokyklos bendruomenės galias mažinti socialinę atskirtį švietime.

Laukiami tyrimo rezultatai:

1. Atliktas tyrimas, atskleidžiantis, kas įgalina mokyklą kurti ugdymo aplinkas ir sudaryti sąlygas kiekvienam asmeniui ugdytis, plėtoti savo galias ir gebėjimus, gauti reikiamą pagalbą, patirti sėkmę mokantis socialinėje, kultūrinėje ir (ar) kitose veiklose ir būti nediskriminuojamam dėl ugdymosi poreikių įvairovės ir (ar) švietimo pagalbos reikmės, nepriklausomai nuo socialinių veiksnių.

¹ European Agency for Special Needs and Inclusive Education (2019a). Inclusive School Leadership: Exploring Policies Across Europe. (E. Óskarsdóttir, V. Donnelly and M. Turner-Cmucha, eds.). Odense, Denmark.

European Agency for Special Needs and Inclusive Education (2019b). Preventing School Failure: Examining the Potential of Inclusive Education Policies at System and Individual Levels. (A. Kefallinou, ed.). Odense, Denmark.

Hinger, S., & Schweitzer, R. (Eds.) (2020). Politics of (dis) integration. Springer Open.

Kostka, J. (2015). Implementation of Roma inclusion policies: Why defining the problem matters. *Social Inclusion*, 3(5), 78–89.

Magazzini, T. (2020). Integration as an essentially contested concept: Questioning the assumptions behind the National Roma Integration Strategies of Italy and Spain. In *Politics of (Dis) Integration* (pp. 41-59). Springer, Cham.

Magnússon, G., Göransson, K., & Lindqvist, G. (2019). Contextualizing inclusive education in educational policy: the case of Sweden. *Nordic Journal of Studies in Educational Policy*, 5(2), 67–77.

Nieminen, J. H., & Valteri Pesonen, H. (2020). Taking Universal Design Back to Its Roots: Perspectives on Accessibility and Identity in Undergraduate Mathematics. *Education Sciences*, 10(1),12.

2. Parengtos rekomendacijos mokyklų vadovams ir švietimo politikams.
3. Parengta kvalifikacijų tobulinimo programa mokyklų vadovams.

Išsamesnę informaciją teikia

Daiva Vaišnorienė, Bendrojo ugdymo departamento Švietimo pagalbos skyriaus vyriausioji specialistė,
tel. (8 5) 219 1120, el. p. daiva.vaisnoriene@smm.lt